

סחיטת פירות בשבת

שמות ט"ו

(כג) וַיִּבְאוּ מִרְתָּה וְלֹא יָכְלוּ לְשַׁתֵּת מִיָּם מִמֶּרְהָ כִּי מָרִים הֵם עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמָהּ מֶרְהָ: (כד) וַיִּלְנוּ הָעָם עַל־מֹשֶׁה לֵאמֹר מַה־נִּשְׁתָּה: (כה) וַיִּצְעַק אֶל־יְהוָה וַיִּזְכְּרוּ יְהוָה עֵץ וַיִּשְׁלַךְ אֶל־הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם שֵׁם שָׁם לֹא חָק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסָּהוּ:

רש"י שם

(כה) שם שם לו וגו' – במרה נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהן: שבת, פרה אדומה, וכיבוד אב ואם, ודינין.

נצי"ב שם

ויורהו ה' עץ – לפי הפשט, כבר נוצר במקום המים המרים עץ להמתיקו, כמו כל הטבע אשר במקום חסרון איזה פרט הכרחי לחיי האדם נוצר שמה איזה דבר אחר להשלים המחסור, כך בזה המקום היה גדל איזה עץ הממתיק את המים, ומשה לא ידע ממנו.

מסכת שבת קמג:

...אין סוחטין את הפירות להוציא מהן משקין, ואם יצאו מעצמן - אסורין.

רש"י שם

"אין סוחטין את הפירות" - דהוה ליה מפרק, תולדה דדישה.
"אסורין" - גזירה שמא יסחוט לכתחילה.

מסכת שבת קמה:

אמר רב חייא בר אשי אמר רב: דבר תורה - אינו חייב אלא על דריסת זיתים וענבים בלבד. וכן תני דבי מנשה: דבר תורה - אינו חייב אלא על דריסת זיתים וענבים בלבד.

רמב"ם הלכות שבת כא"ב

מפרק חייב משום דש, והסוחט זיתים וענבים חייב משום מפרק, לפיכך אסור לסוחט תותים ורמונים הואיל ומקצת בני אדם סוחטים אותם כזיתים וענבים שמא יבוא לסוחט זיתים וענבים, אבל שאר פירות כגון פרישין ותפוחים ועוזרדין מותר לסוחטן בשבת מפני שאינן בני סחיטה

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת שכ:א

הגה: ובמקום שנהגו לסוחט איזה פירות לשתות מימיו מחמת צמא או תענוג, דינו כתותים ורמונים; אבל אם נהגו לסחטו לרפואה לבדו, אין לחוש (ב"י). וכל זה דוקא לסוחט אסור, אבל מותר למצוץ בפיו מן הענבים המשקה שבהן וכ"ש בשאר דברים (ב"י בשם ש"ל). ויש אוסרין למצוץ בפה מענבים וכיוצא בהם (הגה"מ פכ"א).

שו"ת הרא"ש כלל כב סימן ב

וששאלת על סחיטת לימוניש, נראה שהם בכלל שאר פירות שמותר לסחטן, שאין דרך כלל לסחוט לימוניש לצורך משקה אלא לצורך אוכל ומותר לסחטן בשבת.

שולחן ערוך אורח חיים שכ:ו

מותר לסחוט לימוני"ש.

משנה ברורה שכ:כב

לסחוט לימוני"ש - והיינו אפילו למשקין ואף שדרך לסחטן בחול כיון שאין דרך כלל לסחטן לצורך משקה אלא לטבל בו אוכל הוי כשאר פירות וכנ"ל בס"א. ואפילו אם הדרך לסחטן בחול לתוך מים שנתנו בהם צוקע"ר לשתות לתענוג מ"מ נוהגין העולם להקל לעשות זה בשבת ואפשר משום דלא מיתסר אלא כשדרך לשתות מי סחיטת הפרי גם בלא תערובות משקה אחר א"נ דלא מיתסר אלא כשסוחטין מימיו לבד ואח"כ מערבין אותם אבל אם המנהג לסחוט מימיו לתוך משקה אחר ליתן בו טעם שרי [ב"י וט"ז]. ולפ"ז בזמן הזה שידוע שממלאין חבית למאות לשתות עם פאנ"ש באיזה מקומות צ"ע גדול אם מותר לסחטן בשבת לתוך משקה דאפשר דדמי לתותים ורמונים כיון דדרך לסחטן בכלים בפני עצמם וע"כ צריך ליזהר שיסחוט מקודם על הצוקער בפ"ע דהוי כמשקה הבא לאוכל. וכן לסחטו לתבשיל ועל גבי האוכל פשיטא דשרי וכנ"ל בס"ד.

שולחן ערוך אורח חיים שכ:ב

...אם יש יין בגיגית שהענבים בתוכה, אע"פ שהענבים מתבקעים בשבת בגיגית, מותר לשתותו בשבת, שכל יין היוצא מהענבים מתבטל ביין שבגיגית.

שולחן ערוך אורח חיים שכ:ד

מותר לסחוט אשכול ענבים לתוך קדירה שיש בה תבשיל כדי לתקן האוכל, דהוה ליה משקה הבא לאוכל וכאוכל דמי; אבל אם אין בה תבשיל אסור.

שולחן ערוך אורח חיים שכ:ט

השלג והברד, אין מרסקין אותם, דהיינו לשברם לחתיכות דקות כדי שיזובו מימיו, אבל נותן הוא לתוך כוס של יין או מים והוא נימוח מאליו ואינו חושש; וכן אם הניחם בחמה או כנגד המדורה ונפשרו, מותרים.

משנה ברורה שם ס"ק לד

(לד) ואינו חושש - כיון דלא עביד מעשה בידיים לא גזרו ביה. ויש מתירין אפילו לרסק בידיים לתוך הכוס והטעם דכיון שנתערב במה שבתוך הכוס ואינו בעין לא גזרו ביה כלל:

חזון איש אורח חיים נב:יט

ונראה דמותר ליתן לימו"ן לתוך כלי שני אף שהיד סוללת דמשום נראה כבישול ליכא דהויי כתבלין. ומשים קל להתבשל אין להחזיק בסתם וכמש"כ לעיל ורק ביד נכוית יש מקום לחוש לדברי הח"א. ומשום משקין היוצאין ליכא כיון שיוצאין מתחלה בתערובת וכמש"כ במ"ב סי' ש"ך ס"ק י"ד בשם אחרונים ז"ל

דמותר ליתן ענבים לתוך יין שיתבקעו ויזובו יינן. ואף כשיש על פניהן לחלוחית משקה אין על זה שם משקה דבטלין אגב אוכל.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן טז

בדבר לחתוך אשכולית (גרייפרוכט) ולתת על מקום צוקער /סוכר/ ולסחוט המשקה בכף אף שאוכל תיכף אסור משום סוחט דלא כל מלאכות מותר לאלתר אלא בבורר ביד וטוחן, אבל להכניס לפיו חתיכות חתיכות ולמוצצם בפה איכא מחלוקת בזה ברמ"א /או"ח/ סימן ש"כ סעי' א' וכתב המג"א סק"ד דאפילו בשאר דברים אסרי היש אוסרין והט"ז ס"ק ב' מתיר עיי"ש ומן הראוי להחמיר.

תשובה מהרב משה פיינשטיין (Shabbos Kitchen page 123 ft. note 12)

...אבל איזה דמיון הוא לימונש לשכולית שהוא גרייפרוכט, דלימוניש הוא רק תבלין ואין הדרך לשתות אותן למשקה אלא שסוחט מעא כדי ליתן טעם בכוס של חמין שהוא מעט.... אבל כשסוחט האשכולית שהוא גרייפרוכט שכל הסחיטה הוא משום שרוצה לשתות...לא שייך שיתחשבו אוכל כשסחטו על צוקער.

The tree is growing out of the pitcher, trying to break it. Morin sought to emphasize the increasing world of separation between man and nature, as "creatures that grow in containers."